

Тиждень вісімнадцятий

Дотримуємося правил

Цього тижня ти дізнаєшся:

- Що таке афоризм?
- Чим слово *бавити* відрізняється від слова *бавитися*?
- Чи може помилятися головний персонаж твору?
- Чому краще товаришувати, ніж ворогувати?
- Як описати герб?

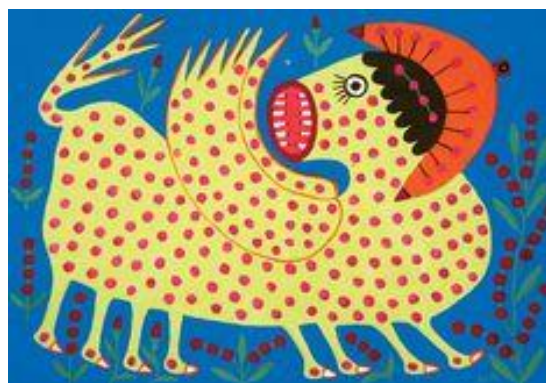
Пишімо

1.

Розглянь малюнки дивовижних тварин, створені видатною українською художницею Марією Приймаченко. Художниця часто робила не менш дивні підписи під своїми роботами. Наприклад: «Мільярд літ прогуло, а таких мавп не було», або «Цей звір свариться, а його ніхто не боїться». Підписи подібного змісту називаємо афоризмами. Які підписи ти хочеш зробити під цими картинами? Запиши свої варіанти. Чи можна якийсь з них назвати афоризмом?

1.

2.

3.

4.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Афоризм – яка-небудь узагальнена думка, висловлена стисло в дуже виразній формі.

Дискутуймо

2.

Обговори з однокласниками й однокласницями, чому деякі художники малюють дивовижних тварин. Свою думку познач на шкалі й наведи аргументи на її захист.

Чому деякі художники малюють дивовижних тварин?

Не вміють малювати справжніх тварин	Грають з глядачами, мов маленькі діти	Бачать навколишній світ зовсім по-іншому	Власна думка
-------------------------------------	---------------------------------------	--	--------------

Читаймо

3.

Прочитай уривок із твору Лариси Денисенко «Як диварлики віднайшли у собі гідність» на с. 119 і з'ясуй, хто такі диварлики і чому вони поводять себе негідно.

Пишімо

4.

На основі інформації з тексту заповни таблицю.

Що відомо про диварликів?

Хто вони такі?	
Звідки взялися?	
Місце, де вони мешкають	
Їхня мрія	
Особливості характеру	
Хто відкрив Країну диварликів?	

Творімо

5.

Уяви, що ти робиш відеорепортаж про відкриття Країни диварликів. Підготуй переказ уривку, доповни його за бажанням інтерв'ю з дівчинкою Лесею або дітьми, які нафантазували та намалювали диварликів. Спочатку проведи репетицію, а потім попроси дорослих допомогти тобі зробити відеозапис репортажу.

Досліджуймо

6.

А. Підкресли в прочитаному уривку всі речення, де трапилося дієслово з часткою **не**. Випиши ці дієслова разом з часткою **не** у два

стовпчики. У перший стовпчик запиши дієслова у формі минулого часу, у другий – у формі теперішнього часу. Визнач закінчення.

Не + дієслово у формі минулого часу	Не + дієслово у формі теперішнього часу
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

У деяких дієсловах в основі після закінчення трапляється частина слова **-ся** або **-сь**. Вона слугує для утворення нових споріднених слів. Наприклад: **бавлю** – **бавлюся** або **бавлюсь**, **розуміла** – **порозумілася** або **порозумілась**. Таку частину слова називаємо постфікс.

Коли постфікс опиняється після особового закінчення з кінцевим приголосним звуком (**-еш**, **-иш**, **-ить**, **-ать**, **-уть**), відбувається уподібнення приголосних звуків і замість [шс'] ми вимовляємо та чуємо довгий м'який звук [с':], а замість [т'с'] ми вимовляємо та чуємо довгий м'який звук [ц':]. Але пишемо **ШС** та **ТЬС**.

Б. Запиши особові форми дієслів.

Крутитися

	Однина	Множина
1 особа		
2 особа		
3 особа		

Слухатися

	Однина	Множина
1 особа		
2 особа		
3 особа		

У словах 1 дієвідміни в 3 особі однини перед постфіксом **-ся** пишемо закінчення **-еть** (**-еть**): **спухає** або **спухається**; **жива**

Читаймо

7.

Прочитай наступний уривок з твору Лариси Денисенко «Як диварлики віднайшли у собі гідність» на с. 120–122 і дізнайся, хто такі сирітки і чому вони надіслали образливого листа диварликам.

Дискутуймо

8.

Що обурило Лесю в листі сиріток?

Чому Мережана Жанна вважає, що на сиріток не можна ображатися?

Як Мережана Жанна та Хамелеось вважали за потрібне відповісти сиріткам?

Досліджуймо

9.

Знайди в прочитаному уривку речення, у яких трапилися ці слова, і поясни їхнє лексичне значення.

Дурбелики, метляти, чатувати, трофей, потермосити, роззирнутися, кпини.

У разі труднощів звертайся до тлумачного словника.

Поміркуй, чим можна пояснити відсутність слова в тлумачному словнику. Познач твердження, з яким або якими ти погоджуєшся.

- Це слово, яке вигадала письменниця.
- Це слово, яке застаріло й не вживається в сучасній мові.
- Це слово, яке вживають у певній місцевості.
- Це слово іншомовного походження.

Читаймо

<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

Обери, з ким з однокласників або однокласниць ти хочеш обговорити свій варіант заповнення таблиці.

Досліджуймо

12. Знайди в прочитаному уривку іменники й заповни таблицю, записавши в кожний стовпчик по 4 слова.

Іменники		
Жіночий рід	Чоловічий рід	Середній рід
<hr/>	<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>	<hr/>
<hr/>	<hr/>	<hr/>

До якого зі стовпчиків ти запишеш іменник, який є іменем одного з диварликів: **Задирака**? Що допомогло визначити рід цього слова? А в який стовпчик ти запишеш слово **собака**?

В українській мові виділяють групу іменників, які можуть називати осіб як чоловічої, так і жіночої статі. Наприклад: здивувався задирака – здивувалася задирака, круглий сирота – кругла

Дискутуймо

13.

роді (кудлатий собака, крутився собака), рідше – у жіночому роді (кудлата собака, крутилася собака).

Які персонажі казки викликають у тебе симпатію? Чому?

- Чи можна Вередунку та Задираку назвати лідерами диварликів?
- Як можна пояснити вислів «виплітаємо справжній ланцюг кривд»?
- Чи не порушила Леся своє правило «Не можна шукати болючі місця, щоб бити по них ногою або словом», коли згадала про Пурпурову Шовковицю, страх висоти, невміння плавати?

Читаймо

14.

Прочитай ще один уривок з твору Лариси Денисенко «Як диварлики віднайшли у собі гідність» на с. 127–129 і дізнайся, як дівчинка Леся пояснює диварликам, що таке репутація країни.

Пишімо

15.

Знайди в тексті речення, у якому дівчинка Леся наводить диварликам визначення, що таке репутація країни. Запиши це визначення.

Репутація країни – це _____

Запиши правила для покращення репутації країни від дівчинки Лесі для мешканців Країни диварликів. Кожне правило починай з частки **НЕ** і дієслова.

1. Не ображайте нікого!
2. _____

3. _____

4. _____

Дискутуймо

16.

- Чому краще товаришувати, ніж ворогувати?
- Що зробило Кульгавку сміливою?
- Як Задирака радить вправлятися з моторошними жахіттями?

Пишімо

17.

Устав пропущені літери. У дужках запиши цифрою спосіб перевірки: 1 – перевірка за словником; 2 – перевірка за правилом; 3 – перевірка за сильною позицією звука.

Перевір за текстом казки, чи правильно позначено орфограми.

Зразок: репутація країни (1).

З гл_бин (___) моря, кр_вою (___) гіллякою, пр_пл_vlo (___) до нас, ч_рвону (___) квіточку, ч_рвоні (___) уста, вигада_мо (___) жахливу історію, ч_кала (___) на його відповідь.

Обговори з однокласником або однокласницею правильність виконання завдання.

Творімо

18.

Візьми участь у конкурсі на герб Країни диварликів. За вимогами конкурсу треба подати малюнок герба і його словесний опис. Створи герб і скористайся порадами для його опису.

Як описати герб

1. Розкажи, яку форму має герб, що саме на ньому зображено.
2. Поясни, чому обрано саме ці символи і саме цей колір.
3. Розкажи, про що повідомляє кожний з символів.

_____

_____

_____

_____

_____

Розмісти свій герб та його опис на онлайнівій дошці. Обговори з однокласниками та однокласницями роботи, розміщені на стіні, визначаючи по 2 позитивні риси кожного з гербів. Зроби свій вибір і проголосуй за найкращу, на твою думку, роботу.

Пишімо

19.

Розглянь ілюстрації Марисі Рудської до казки Лариси Денисенко «Як диварлики віднайшли у собі гідність» і поміркуй, як би можна було підписати ці ілюстрації. Використай речення з тексту казки або придумай власні висловлювання.

Обери, з ким з однокласників або однокласниць ти хочеш обговорити свої варіанти підписів.

Пригадаймо

1. У якій ситуації ми можемо використати афоризм?
2. Якою частиною відрізняються слова *бавити* і *бавитися*?
3. Чи може головний персонаж твору припуститися помилки?
4. Чим дружба краща за ворожнечу?
5. Як передати словами вигляд герба?

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Internews
Local voices. Global change.

Академія Української Преси

Виготовлення цього тижневого кейсу стало можливим завдяки фінансовій підтримці Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), що була надана через проект «Медійна програма в Україні», який виконується міжнародною організацією Internews. Ця програма зміцнює українські медіа та розширює доступ до якісної інформації. Зміст матеріалів є виключно відповідальністю громадської організації «Академія української преси» та не обов'язково відображає точку зору USAID, уряду США та Internews.